

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด เอกสาร หลักการ ทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นำมาเรียบเรียงและนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ
2. ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ
3. รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ
4. ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ
5. ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม
6. ขั้นตอนการเรียนแบบร่วมมือ
7. ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ
8. กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบแอลที (Learning Together : LT)
9. แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
10. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
11. พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
13. กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมุติฐานการวิจัย

แนวคิดการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่มีความสนใจในปัจจุบัน โดยมีการนำเทคนิคต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมมือมาใช้ให้สอดคล้องกับลักษณะรายวิชา เนื้อหา และจุดประสงค์ โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีชีวิตชีวาและประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นในท้ายที่สุด

ในการเรียนรู้โดยทั่วๆ ไป มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะการแข่งขันกัน ลักษณะต่างคนต่างเรียนหรือการเรียนรู้รายบุคคล และลักษณะร่วมมือกันหรือช่วยกันในการเรียนรู้ ซึ่งในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนมีโอกาสนในการเรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวแตกต่างกันไปตามแต่ละสภาพการณ์ของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขณะนี้ปัจจุบันมีการส่งเสริมการเรียน

แบบแข่งขันกันและแบบรายบุคคลอยู่แล้ว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหันมาส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีลักษณะเด่นในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี รวมทั้งได้เรียนรู้ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต

ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

จอห์นสันและจอห์นสัน (Johnson and Johnson. อ้างถึงใน อรุณศรี เหลืองธานี. 2542) กล่าวถึงหลักและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่า เป็นวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 3-5 คน สมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ ตลอดจนความสามารถทางการเรียน แต่ละกลุ่มจะมีผู้เรียนที่มีระดับความสามารถสูงปานกลาง และต่ำปะปนกันไป สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์รับฟังความคิดเห็นตลอดจนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มทุกคนจะต้องร่วมกันรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม การแก้ไขปัญหาและประสบความสำเร็จในการเรียนร่วมกัน

สลาบิน (Slavin. 1990) กล่าวว่า วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือคือการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มๆ ละ 4-6 คน โดยสมาชิกในกลุ่มจะช่วยกันเรียนรู้หรือร่วมกันทำกิจกรรมจนบรรลุผลสำเร็จ เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความตระหนักในการพัฒนาตนเองและกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ กล่าวคือผู้เรียนจะมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นดีขึ้น พัฒนาการทางสังคมของผู้เรียนดีขึ้นและยังทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเคารพในตนเอง รู้ถึงคุณค่าของตนเองอีกด้วย

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่นักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้น หากแต่จะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

วราภรณ์ บรรดิ (2543) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ว่าเป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสติปัญญาให้เกิดการเรียนรู้ โดยมีเพื่อนกลุ่มเดียวกันเป็นผู้ที่คอยแนะนำหรือช่วยเหลือ ด้วยเหตุผลที่ว่าผู้เรียนวัยเดียวกันจะมีการใช้ภาษาสื่อสารที่เข้าใจง่ายกว่าผู้สอน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2544) กล่าวถึง ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีสอนแบบหนึ่ง โดยกำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานพร้อมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก โดยทุกคนมีความรับผิดชอบงานของตนเองและงานส่วนรวมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีทักษะการทำงานกลุ่ม เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายส่งผลให้เกิดความพอใจของสมาชิกภายในกลุ่ม

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545) อธิบายถึง การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้ว่าเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งจัดผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ (ประมาณ 3-15 คน) ซึ่งจะประกอบไปด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน โดยจะมีคนเก่ง ปานกลาง และอ่อนอยู่ในกลุ่ม และในการจัดกิจกรรมสมาชิกในกลุ่มจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยคนเก่งจะต้องช่วยเหลือคนปานกลางและคนอ่อนให้มีความสามารถใกล้เคียงกันตน มีความรับผิดชอบต่องานในกลุ่มร่วมกัน เพราะการฝึกฝนกิจกรรมแต่ละครั้ง คะแนนที่ได้จะเป็นคะแนนของกลุ่ม

ทิสนา แคมมณี (2548) ได้อธิบายถึง การเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3-5 คนช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม

สรุปได้ว่า วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันทำงานร่วมกัน โดยสมาชิกในกลุ่มคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีการแลกเปลี่ยนความรู้ให้แกกัน ทำให้เกิดผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการอยู่ร่วมกันทางสังคมของผู้เรียนดีขึ้น

รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนรวมกลุ่มทำงาน สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกัน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ยังให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านทัศนคติและค่านิยมในตัวผู้เรียนที่จำเป็นทั้งในและนอกห้องเรียน การจำลองรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ไว้ในห้องเรียน การเสนอแนะและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลายระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การพัฒนาพฤติกรรมในการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์และการคิดอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้รู้จักตนเองและเพิ่มคุณค่าของตนเอง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะมีผลต่อผู้เรียนโดยสรุป 3 ประเภท คือ

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน (cognitive knowledge)
2. ทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะการทำงานร่วมกัน (social skills)

3. การรู้จักตนเองและตระหนักในคุณค่าของตนเอง (self – esteem)

รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ พัฒนาขึ้นโดยอาศัยหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือของจอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson : 1987) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนควรร่วมมือกันในการเรียนรู้มากกว่าการแข่งขัน เพราะการแข่งขันก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการแพ้-ชนะ ต่างจากการร่วมมือกันซึ่งก่อให้เกิดสภาพการณ์ของการชนะ-ชนะ อันเป็นสภาพการณ์ที่ดีกว่าทั้งทางด้านจิตใจและสติปัญญา หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ 5 ประการประกอบด้วย

1. สร้างความรู้สึกพึ่งพากันทางบวกให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียน (positive interdependence) วิธีการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกพึ่งพากัน จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีการพึ่งพากันในด้านการได้รับประโยชน์จากความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน เช่น การให้รางวัลหรือคะแนน และพึ่งพากันในด้านกระบวนการทำงาน เพื่อให้งานกลุ่มสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย โดยมีการกำหนดบทบาทของแต่ละคนที่เท่าเทียมกันและสัมพันธ์ต่อกันจึงจะทำให้งานสำเร็จ และการแบ่งงานให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มให้มีลักษณะที่ต่อเนื่องกัน ถ้าขาดสมาชิกคนหนึ่งคนใดจะทำให้งานดำเนินต่อไปไม่ได้

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างผู้เรียน (face-to-face promotive interaction) คือ ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มจะมีการอภิปราย อธิบาย ชักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้เหตุผลซึ่งกันและกัน ให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการทำงานของตน สมาชิกในกลุ่มมีการช่วยเหลือ สนับสนุน กระตุ้น ส่งเสริมและให้กำลังใจกันและกันในการทำงานและการเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (individual accountability) คือ ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคนโดยต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ รับผิดชอบในผลการเรียนของตนเองและของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มจะรู้ว่าใครต้องการความช่วยเหลือ ควรส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องใด มีการกระตุ้นซึ่งกันและกันให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ มีการตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือไม่โดยสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นการประกันว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกันกับกลุ่ม

4. ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (interpersonal and small group skills) การทำงานกลุ่มย่อยจะต้องได้รับการฝึกฝนทักษะทางสังคมและทักษะในการทำงานกลุ่ม เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้เรียนควรจะต้องทำความรู้จักกัน เรียนรู้ลักษณะนิสัยและสร้างความไว้วางใจต่อกันและกัน รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

อย่างมีเหตุผล รู้จักติดต่อสื่อสารอย่างถูกต้อง และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. กระบวนการกลุ่ม (group process) เป็นกระบวนการทำงานที่มีขั้นตอนหรือวิธีการที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายได้ โดยสมาชิกกลุ่มต้องทำความเข้าใจในเป้าหมายการทำงาน วางแผนปฏิบัติงานและดำเนินงานตามแผนร่วมกัน และที่สำคัญจะต้องมีการประเมินผลงานของกลุ่ม ประเมินกระบวนการทำงานกลุ่ม ประเมินบทบาทของสมาชิกว่า สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มสามารถปรับปรุงการทำงานของตนให้ดีขึ้นได้อย่างไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มช่วยกันแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจว่าควรมีการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงอะไรและอย่างไร ดังนั้นกระบวนการกลุ่มจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม

หากผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้แบบร่วมมือกันนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาสาระต่างๆ ได้กว้างขึ้นและลึกซึ้งขึ้นแล้ว ยังสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคมและอารมณ์มากขึ้นด้วย รวมทั้งมีโอกาสได้ฝึกฝนพัฒนาทักษะกระบวนการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอีกมาก

วัฒนาพร ระบุทุกซ์ (2545) กล่าวถึง เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ไว้ว่า เทคนิคที่นำมาใช้ในการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีหลายวิธี ได้แนะนำไว้ดังนี้

1. ปริศนาความคิด (Jigsaw) เป็นเทคนิคที่สมาชิกในกลุ่มแยกย้ายกันไปศึกษาหาความรู้ ในหัวข้อเนื้อหาที่แตกต่างกัน แล้วกลับเข้ากลุ่มมาถ่ายทอดความรู้ที่ได้มาให้สมาชิกกลุ่มฟัง วิธีนี้คล้ายกับการต่อภาพจิ๊กซอร์ จึงเรียกวิธีนี้ว่า jigsaw หรือปริศนาการคิด

2. กลุ่มร่วมมือแข่งขัน (Teams – Games – Tournaments : TGT) เป็นกิจกรรมที่สมาชิกในกลุ่มเรียนรู้เนื้อหาสาระจากผู้สอนด้วยกัน แล้วแต่ละคนแยกย้ายไปแข่งขันทดสอบความรู้นั้น คะแนนที่ได้ของแต่ละคนจะนำมารวมกันเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุดจะได้รับรางวัล

3. กลุ่มร่วมมือช่วยเหลือ (Team Assisted Individualization : TAI) เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกแต่ละคนได้แสดงความสามารถเฉพาะตนก่อน แล้วจึงจับคู่ตรวจสอบกันและกัน ช่วยเหลือกันทำใบงานจนสามารถผ่านได้ ต่อจากนั้นจึงนำคะแนนของแต่ละคนมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะเป็นฝ่ายได้รับรางวัล

4. กลุ่มสืบค้น (Group Investigation : GI) เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายให้ค้นคว้าหาความรู้มานำเสนอ ประกอบเนื้อหาที่เรียน อาจเป็นการทำงานตามใบงานที่กำหนด โดยที่ทุกคนในกลุ่มรับรู้และช่วยกันทำงาน

5. กลุ่มเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together : LT) เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกในกลุ่มได้รับผิดชอบ มีบทบาทหน้าที่ทุกคน เช่น เป็นผู้อ่าน เป็นผู้จัดบันทึก เป็นผู้รายงาน นำเสนอ เป็นต้น สมาชิกในกลุ่มช่วยกันทำงาน มีการค้นคว้าหาคำตอบร่วมกันจนได้ผลสำเร็จของงาน นำส่งและนำเสนอในชั้นเรียน

6. กลุ่มร่วมกันคิด (Numbered Heads Together : NHT) กิจกรรมนี้เหมาะสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ สมาชิกกลุ่มจะประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อนปะปนกัน โดยจะช่วยกันทำการค้นคว้าและเตรียมตัวตอบคำถามที่ผู้สอนจะทดสอบ ผู้สอนจะเรียกถามทีละบุคคล กลุ่มที่สมาชิกสามารถตอบคำถามได้มากแสดงว่าได้ช่วยเหลือและร่วมมือกันเป็นอย่างดี

7. กลุ่มร่วมมือ (Co - op Co - op) เป็นเทคนิคการทำงานกลุ่มวิธีหนึ่ง โดยสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถและความถนัดแตกต่างกัน ได้แสดงบทบาทตามหน้าที่ที่ตนถนัดอย่างเต็มที่ ทำให้งานประสบผลสำเร็จ วิธีนี้ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกความรับผิดชอบการทำงานกลุ่มร่วมกัน และสนองต่อหลักการของการเรียนรู้ และร่วมมือที่ว่า “ความสำเร็จแต่ละคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม ความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความสำเร็จของทุกคน”

ทั้ง 7 รูปแบบ ให้ผลกระทบในด้านบวกต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา (2548) ที่กล่าวว่าทุกรูปแบบของการเรียนแบบร่วมมือต่างมีกระบวนการเรียนรู้ที่พึงพาและเกื้อกูลกัน สมาชิกกลุ่มมีการปรึกษาหารือและปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้ สมาชิกกลุ่มต้องใช้ทักษะการทำงานกลุ่มและการสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงานหรือการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งมีการคิดวิเคราะห์กระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อประสิทธิภาพและคุณภาพของการทำงานร่วมกัน ในส่วนที่ต่างกัมนั้นมักจะเป็นความแตกต่างในเรื่องของวิธีการจัดกลุ่ม วิธีการในการฟังพากัน วิธีการทดสอบ กระบวนการในการวิเคราะห์กลุ่ม บรรยากาศของกลุ่ม โครงสร้างของกลุ่ม บทบาทของผู้เรียน ผู้นำกลุ่มและครู

คาแกน (Kagan : 1994) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือว่าต้องมีโครงสร้างที่ชัดเจนโดยมีแนวคิดสำคัญ 6 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นกลุ่ม (team) ซึ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 2 – 6 คน เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน ภายในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน
2. มีความตั้งใจ (willing) เป็นความตั้งใจที่ร่วมมือในการเรียนและทำงาน โดยการช่วยเหลือกันและกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน
3. มีการจัดการ (management) การจัดการเพื่อให้การทำงานกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดสถานที่ การสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนแบบร่วมมือ

4. มีทักษะ (skills) เป็นทักษะทางสังคมรวมทั้งทักษะการสื่อความหมาย การช่วยสอนและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งทักษะเหล่านี้จะช่วยให้สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. มีหลักการสำคัญ 4 ประการ (basic principles) เป็นตัวบ่งชี้ว่าเป็นการเรียนรู้เป็นกลุ่มหรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ ประกอบด้วยหลักการ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

5.1 การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเชิงบวก (positive interdependence) การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันเพื่อสู่ความสำเร็จ และตระหนักว่าความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่ม

5.2 ความรับผิดชอบรายบุคคล (individual accountability) ทุกคนในกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการค้นคว้าทำงาน สมาชิกทุกคนต้องเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนเหมือนกันจึงถือว่าเป็นความสำเร็จของกลุ่ม

5.3 ความเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วม (equal participation) ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งทำได้โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคลภายในกลุ่ม

5.4 การมีปฏิสัมพันธ์ไปพร้อมๆ กัน (simultaneous interaction) สมาชิกทุกคนจะทำงาน คิด อ่าน ฟัง สนทนาและเปลี่ยนความคิดเห็นไปพร้อมๆ กันในการทำงานกลุ่ม

6. มีเทคนิคหรือรูปแบบการจัดกิจกรรม(structures) รูปแบบการจัดกิจกรรมหรือเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นสิ่งที่ใช้เป็นคำสั่งให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน เทคนิคต่างๆ จะต้องเลือกใช้ให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งแต่ละเทคนิคนั้นจะต้องถูกออกแบบให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่ต่างกันไป

สลาบิน (Slavin : 1995) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เป้าหมายของกลุ่ม (group goals) หมายถึง กลุ่มมีเป้าหมายร่วมกันคือ การยอมรับผลงานและความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน

2. การรับผิดชอบเป็นบุคคล (individual accountability) หมายถึง ความสำเร็จของกลุ่มซึ่งขึ้นกับผลการเรียนรู้รายบุคคลของสมาชิกในกลุ่ม และงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายเป็นรายบุคคลผลหรือการประเมินรายบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อคะแนนความสำเร็จของกลุ่ม

3. โอกาสในความสำเร็จเท่าเทียมกัน (equal opportunities for success) หมายถึง การที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับโอกาสที่จะทำคะแนนให้กับกลุ่มของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน

4. การแข่งขันเป็นทีม (team competition) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีการแข่งขันระหว่างทีม ซึ่งหมายถึงการสร้างแรงจูงใจและการทำงานร่วมกันให้เกิดขึ้นภายในทีม

5. งานพิเศษ (task specialization) หมายถึง การออกแบบงานย่อยๆ ของแต่ละกลุ่มให้ผู้เรียนแต่ละคนรับผิดชอบ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนจะเกิดความภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยเหลือกลุ่มของตนให้

ประสบผลสำเร็จ โดยลักษณะงานจะเป็นการพึ่งพาซึ่งกันและกันมีการตรวจสอบความถูกต้องร่วมกันในกลุ่มสมาชิก

6. การดัดแปลงความต้องการของแต่ละบุคคลให้เหมาะสม (adaptation to individual needs) หมายถึง การเรียนแบบร่วมมือแต่ละประเภทรูปแบบนั้น จะมีการดัดแปลงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล

จากการศึกษาลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือนั้น เป็นการเรียนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเพศ ความสามารถด้านการเรียนที่ได้มาทำงานร่วมกัน โดยมีเป้าหมายที่จะประสบความสำเร็จร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม มีกระบวนการทำงานกลุ่มเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

ประเภทของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทิสนา แคมมณี (2548) ได้แบ่งกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ใช้อยู่โดยทั่วไป มี 3 ประเภทดังนี้

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (formal cooperative learning group) กลุ่มร่วมมือประเภทนี้ผู้สอนจัดขึ้นโดยการวางแผน จัดระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีการและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนรู้สาระต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจใช้เวลาเป็นจำนวนหลายๆ ชั่วโมงติดต่อกัน หรือหลายสัปดาห์ติดต่อกัน จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด

2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (informal cooperative learning group) กลุ่มร่วมมือประเภทนี้ ผู้สอนจัดขึ้นเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว โดยสอดแทรกอยู่ในการสอนแบบปกติอื่นๆ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ผู้สอนสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปในระหว่างการจัดการสอนแบบปกติเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจ หรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในสาระบางจุด

3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (cooperative base group) หรือ long – term Group กลุ่มร่วมมือประเภทนี้ เป็นกลุ่มการเรียนรู้ที่สมาชิกกลุ่มมีประสบการณ์การทำงาน/การเรียนรู้ร่วมกันมานานมากกว่า 1 หลักสูตรหรือภาคการศึกษา จนกระทั่งเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น สมาชิกกลุ่มมีความผูกพัน ห่วงใย ช่วยเหลือกันและกันอย่างต่อเนื่อง ในการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวรนี้ มักจะมีกระบวนการดำเนินงานที่ต้องทำเป็นประจำ เช่น การเขียนรายงาน การเสนอผลงานของ

กลุ่ม การตรวจผลงาน เป็นต้น กระบวนการที่ใช้หรือดำเนินการเป็นกิจวัตรในการเรียนรู้แบบร่วมมือนี้เรียกว่า cooperative learning scripts ซึ่งหากสมาชิกกลุ่มปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญในที่สุด

ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม

ไสว พิกขาว (2544) ได้กล่าวว่า จากองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) ซึ่งได้แก่ ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก การปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันและกัน ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล การใช้ทักษะระหว่างบุคคล การทำงานกลุ่มย่อย และกระบวนการกลุ่มนั้น องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้การเรียนรู้แบบร่วมมือแตกต่างออกไปจากการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม (traditional learning) กล่าวคือ การเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิมนั้นเป็นเพียงการแบ่งกลุ่มการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติงานร่วมกัน แบ่งงานกันทำ สมาชิกในกลุ่มต่างทำงานเพื่อให้งานสำเร็จ เน้นที่ผลงานมากกว่ากระบวนการในการทำงาน ดังนั้นสมาชิกบางคนอาจมีความรับผิดชอบในตนเองสูง แต่สมาชิกบางคนอาจไม่มีความรับผิดชอบ ขอเพียงมีชื่อในกลุ่ม มีผลงานออกมาเพื่อส่งผู้สอนเท่านั้น ซึ่งต่างจากการเรียนเป็นกลุ่มแบบร่วมมือที่สมาชิกแต่ละคนต้องมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่มด้วย ซึ่งสามารถสรุปความแตกต่างระหว่างกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือกับกลุ่มการเรียนรู้แบบดั้งเดิมไว้ดังนี้

ตาราง 2.1 ความแตกต่างของการเรียนรู้แบบร่วมมือกับการเรียนเป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning)	การเรียนรู้เป็นกลุ่มแบบดั้งเดิม (traditional learning)
1. มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างสมาชิก 2. สมาชิกเอาใจใส่รับผิดชอบต่อตนเอง 3. สมาชิกมีความสามารถแตกต่างกัน 4. สมาชิกผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ 5. รับผิดชอบร่วมกับสมาชิกด้วยกัน 6. เน้นผลงานและการคงอยู่ซึ่งความเป็นกลุ่ม 7. สอนทักษะทางสังคมโดยตรง 8. ผู้สอนคอยสังเกตและหาโอกาสแนะนำ 9. สมาชิกกลุ่มมีกระบวนการทำงานเพื่อประสิทธิผลกลุ่ม	1. ขาดการพึ่งพากันระหว่างสมาชิก 2. สมาชิกขาดความรับผิดชอบในตนเอง 3. สมาชิกมีความสามารถเท่าเทียมกัน 4. มีผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งเพียงคนเดียว 5. รับผิดชอบเฉพาะตนเอง 6. เน้นที่ผลงานเพียงอย่างเดียว 7. ทักษะทางสังคมถูกละเลย 8. ผู้สอนขาดความสนใจหน้าที่ของกลุ่ม 9. ขาดกระบวนการในการทำงานกลุ่ม

ที่มา : เคลย์ (Kley. อ้างถึงใน วรรณทิพา รอดแรงคำ : 2540)

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ในการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นอกจากผู้สอนจะต้องจัดเตรียมเนื้อหา การเลือกสื่อที่ใช้ในการสอนแล้ว ยังมีผู้เสนอขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังนี้คือ

ชาแรน และชาแรน (Sharan & Sharan : 1992) ได้เสนอขั้นตอนการเรียนรู้การสอนแบบร่วมมือไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นผู้สอนกำหนดหัวเรื่องอย่างกว้างๆ ให้นักศึกษาเลือกหัวข้อเรื่อง โดยอาศัยคำแนะนำจากผู้สอน และนักศึกษาช่วยกันเลือกหัวข้อเรื่องที่กลุ่มสนใจร่วมกันศึกษา แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มเพื่อทำการศึกษาในเรื่องนั้น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นผู้สอนร่วมมือในการวางแผน ผู้สอนและผู้เรียนอาจร่วมมือวางแผนในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ อีกทั้งวิธีแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดจากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นผู้สอนให้คำแนะนำขณะที่นักศึกษากำลังปฏิบัติงานกลุ่ม และให้ความช่วยเหลือถ้าหากนักศึกษาต้องการ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นรวบรวมความรู้ที่ได้ให้เป็นระบบ เป็นขั้นตอนที่นักศึกษาจะต้องนำความรู้ที่ศึกษามาทำการค้นคว้ามาเรียบเรียง แล้วจัดทำเป็นรายงาน

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นรายงานผล โดยผู้สอนให้ความร่วมมือในการจัดการแก่นักศึกษา เช่น การจัดสถานที่ และจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนต่างๆ

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นประเมินผล ผู้สอนจะต้องประเมินผลงานแต่ละกลุ่มว่า ให้การทุ่มเทกับงานมากน้อยเพียงใด โดยมองภาพรวม การประเมินผลสามารถประเมินเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม หรือทั้งสองอย่างควบคู่กันไปได้

สลาบิน (Slavin : 1995) ได้เสนอขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเรื่องและขอบเขตของเนื้อหาพร้อมกัน คือ ผู้สอนเป็นผู้ชี้แจงพร้อมกับแนะนำเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ผู้สอนกำหนดให้นักศึกษาทุกกลุ่มศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม

ขั้นที่ 2 ผู้สอนแบ่งเรื่องที่ศึกษาออกเป็นหัวข้อย่อย เพื่อมอบหมายให้นักศึกษาแต่ละคนในกลุ่มรับผิดชอบ โดยขั้นนี้ผู้สอนอาจช่วยกำหนดประเด็นสำคัญต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถศึกษาได้สอดคล้องกับเรื่องที่ผู้สอนกำหนด

ขั้นที่ 3 ผู้สอนกำหนดบทบาทให้นักศึกษาแต่ละคนในกลุ่มศึกษางานตามที่ได้รับมอบหมายตามความเหมาะสม

ขั้นที่ 4 เมื่อนักศึกษาแต่ละกลุ่มได้ศึกษาหัวข้อตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งทำความเข้าใจตามเวลาที่กลุ่มกำหนดแล้ว จึงนำเสนอข้อมูลที่ได้ภายในกลุ่มของตนเอง โดยนำความรู้ที่ได้มา

ประมวลเข้าด้วยกัน มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำความเข้าใจร่วมกัน มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้ได้ข้อสรุปของความรู้ที่น่าสนใจ

ขั้นที่ 5 นำเสนอผลงาน โดยผู้แทนกลุ่มหรือสมาชิกทั้งหมดภายในกลุ่มก็ได้

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้ คือจะมีการประเมินผลทั้งในขณะที่กำลังเรียน หรือการประเมินหลังเสร็จสิ้นการเรียนในแต่ละครั้ง โดยประเมินจากผลงานกลุ่มและประเมินเป็นรายบุคคลจากการให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน

อาเรนดส์ (Arends : 1994) ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือไว้ โดยสรุป 6 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 การชี้แจงวัตถุประสงค์ในการเรียน เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 การให้ข้อมูล เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในบทเรียนที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา

ขั้นที่ 3 การจัดผู้เรียนเป็นกลุ่ม ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องอธิบายให้ผู้เรียนทราบถึงวิธีการและวัตถุประสงค์ของการจัดกลุ่ม ผู้สอนแนะนำเกี่ยวกับทักษะในการทำงานกลุ่ม และทักษะทางสังคม

ขั้นที่ 4 ผู้สอนให้ความช่วยเหลือกลุ่มในการทำงาน เมื่อผู้เรียนมีข้อสงสัยหรือปัญหาที่สมาชิกในกลุ่มไม่สามารถช่วยกันได้ และเมื่อกลุ่มต้องการคำแนะนำหรือช่วยเหลือจากผู้สอน

ขั้นที่ 5 การทดสอบ ในการเรียนแต่ละขั้นเมื่อจบบทเรียนหนึ่งๆ ผู้สอนจะให้ผู้เรียนทุกคนทำการทดสอบ เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนสามารถประสบผลสำเร็จในการเรียนมากน้อยเพียงใด

ขั้นที่ 6 ผู้สอนให้การเสริมแรง โดยอาจให้การเสริมแรงโดยคำพูด หรือใช้โครงสร้างเกี่ยวกับรางวัล เพื่อเป็นการสร้างกำลังใจและแรงจูงใจให้กลุ่ม

จากขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือตามแนวคิดของ ชาแรนและชาแรน สลาวิน และอาเรนดส์ ตามที่กล่าวมา สามารถนำมาประยุกต์และสรุปเป็นขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2.2 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ	ผู้เรียน	ผู้สอน
ขั้นที่ 1 กำหนดหัวเรื่อง	ศึกษาเนื้อหาพร้อมกัน	กำหนดหัวเรื่อง และอธิบายวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษา
ขั้นที่ 2 วางแผน	ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันวางแผนและค้นคว้า	ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันวางแผนและค้นคว้า
ขั้นที่ 3 จัดกลุ่มผู้เรียน	จัดกลุ่ม กำหนดบทบาทสมาชิกตามความเหมาะสม	อำนวยความสะดวก เช่น สถานที่ อุปกรณ์การเรียน
ขั้นที่ 4 ค้นคว้า	รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูล	ให้คำแนะนำเมื่อกลุ่มทำงานต้องการความช่วยเหลือ
ขั้นที่ 5 รายงานผล	นำเสนอและรายงานผลการค้นคว้า	ประเมินผลงานของแต่ละกลุ่ม
ขั้นที่ 6 ประเมินผล	ทดสอบหลังเรียน	ให้แรงเสริม

ที่มา : ผู้วิจัย ดัดแปลงจาก Sharan & Sharan , Slavin และ Arends

โดยสรุป ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือจากที่กล่าวมา ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวก่อนดำเนินกิจกรรม โดยการเตรียมเนื้อหาการเรียนการสอน การเลือกสื่อที่ใช้ในการสอน การแบ่งกลุ่มผู้เรียนและให้ความช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มเมื่อมีความต้องการ การตรวจสอบผลงานของผู้เรียนและการเสริมแรงเพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินต่อไปจนเสร็จสิ้นกระบวนการ

ประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน เป็นการฝึกฝนผู้เรียนให้มีทักษะในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ ดังนี้

จอห์นสันและคนอื่นๆ (Johnson,D.W., Johnson,R.T. and Holubec.E.J.:1994) ได้สรุปผลลัพธ์เชิงบวกจากการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater Effort to Achieve)

การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (long-term retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมากขึ้น

2. ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (more positive relationships among students)

การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น เกิดการใส่ใจในผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่ม

3. ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น (greater psychological health)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความวิตกกังวล ความโกรธ ความเครียดและความผันแปรต่างๆด้านอารมณ์ได้ดีขึ้น ความกดดัน ความวิตกกังวล ความรู้สึกผิด ความละอายและความโกรธของผู้เรียนนั้น ล้วนเป็นสิ่งที่บั่นทอนศักยภาพในการสร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ดังนั้นเมื่อผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่ดีก็จะเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีภาวะผู้นำ และสามารถจัดการกับข้อขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม

อาเรนดส์ (Arends. 1994) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้สรุปได้ 5 ประการ ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการเรียนที่จัดให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันเรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 2 – 6 คน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียนร่วมกัน นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและการแสดงออก ตลอดจนลงมือปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ผู้เรียนที่เก่งช่วยผู้เรียนที่ไม่เก่ง ทำให้ผู้เรียนที่เก่งมีความรู้สึกภาคภูมิใจ รู้จักสละเวลา และช่วยให้เข้าใจในเรื่องที่ดีขึ้น ส่วนผู้เรียนที่ไม่เก่งก็จะซาบซึ้งในน้ำใจเพื่อน มีความอบอุ่น รู้สึกเป็นกันเอง กล้าซักถามในข้อสงสัยมากขึ้น จึงง่ายต่อการทำความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียน ประการสำคัญในการเรียนแบบร่วมมือนี้คือ ผู้เรียนในกลุ่มได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำงาน จนกระทั่งสามารถหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุดได้ ถือว่าเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ความรู้ที่ได้รับเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง จึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

2. ด้านการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนแบบร่วมมือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่มีภูมิหลังต่างกันได้มาทำงานร่วมกัน เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการรับฟังความคิดเห็นกัน เข้าใจและเห็นใจสมาชิกภายในกลุ่ม ทำให้เกิดการยอมรับกันและกันมากขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นในสังคมมากขึ้น

3. ด้านทักษะในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จที่ดี และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม การเรียนแบบร่วมมือช่วยปลูกฝังทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มทำให้ผู้เรียนไม่มีปัญหาในการ

ทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งผลให้งานกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน ทักษะทางสังคมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้แก่ ทักษะความเป็นผู้นำ การสร้างความไว้วางใจกัน การตัดสินใจ การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การสื่อสาร การจัดการกับข้อขัดแย้ง และทักษะเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นต้น

4. ด้านทักษะการร่วมมือกันแก้ปัญหา ในการทำงานกลุ่มนั้น สมาชิกกลุ่มจะรับรู้ปัญหาร่วมกัน จากนั้นก็ระดมความคิดช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา เมื่อทราบสาเหตุของปัญหา สมาชิกในกลุ่มก็จะแสดงความคิดเห็นเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหานั้น อภิปรายให้เหตุผลซึ่งกันและกันจนสามารถตกลงร่วมกันได้ว่า จะเลือกวิธีการใดในการแก้ปัญหาจึงเหมาะสม พร้อมกับลงมือร่วมกันแก้ปัญหาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ตลอดจนทำการประเมินกระบวนการแก้ปัญหาของกลุ่มด้วย

5. ด้านการทำให้รู้จักและตระหนักในคุณค่าของตนเอง ในการทำงานกลุ่มสมาชิกทุกคนจะได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน การที่สมาชิกในกลุ่มยอมรับในความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ย่อมทำให้สมาชิกในกลุ่มนั้นมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและคิดว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้

กรมวิชาการ (2543) กล่าวถึง ประโยชน์ที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก เพราะทุกๆ คนร่วมมือในการทำงานกลุ่มทุกๆ คน มีส่วนร่วมเท่าเทียมกันทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

2. ส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสคิด พูด แสดงออก แสดงความคิดเห็น ตลอดจนลงมือปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น ผู้เรียนที่เก่งช่วยผู้เรียนที่เรียนไม่เก่ง ทำให้ผู้เรียนที่เก่งภาคภูมิใจ รู้จักใช้เวลา ส่วนผู้ที่เรียนอ่อนก็เกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน

4. ทำให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การร่วมคิด การระดมความคิด การนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกันเพื่อหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุด เป็นการส่งเสริมผู้เรียนให้ช่วยกันคิดหาข้อมูลให้มาคิดวิเคราะห์และเกิดการตัดสินใจ

5. ส่งเสริมทักษะทางสังคม ทำให้ผู้เรียนรู้จักปรับตัวในการอยู่ร่วมกันอย่างมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดความเห็นใจและเข้าใจกันและกัน

6. ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นกลุ่มและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

จากการศึกษาประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือต่างๆ จึงสรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือมีประโยชน์ต่อผู้เรียนหลายประการ ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการเรียน ส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและการทำให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะการเรียนแบบ

ร่วมมือเป็นการช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของผู้เรียน พัฒนาความคิดของผู้เรียน เกิดทัศนคติที่ดีในการเรียน ฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสมาชิก ส่งเสริมทักษะในการทำงานร่วมกัน ฝึกให้รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์ หรือมุมมองกว้างขึ้น ส่งเสริมทักษะทางสังคม ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนมีการปรับตัวในสังคมได้ดีขึ้น

กระบวนการเรียนการสอนรูปแบบแอลที (Learning Together: LT)

กระบวนการเรียนรู้รูปแบบแอลที (Learning Together: LT) นี้ มีลักษณะเป็นรูปแบบการกำหนดสถานการณ์และเงื่อนไขให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันเอกสาร การแบ่งงานที่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือตามรูปแบบแอลทีมีองค์ประกอบดังนี้

1. สร้างความรู้สึกร่วมกัน (positive interdependence) ให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้เรียน ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี คือ

- 1.1 กำหนดเป้าหมายร่วมของกลุ่ม (mutual goals) ให้ทุกคนต้องเรียนรู้เหมือนกัน
- 1.2 การให้รางวัลรวม เช่น ถ้าสมาชิกทุกคนของกลุ่มได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 90 ขึ้นไปของคะแนนเต็ม (joint rewards) สมาชิกในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนพิเศษอีกคนละ 5 คะแนน เป็นต้น
- 1.3 มีการใช้เอกสารหรือแหล่งข้อมูล (share resources) ผู้สอนอาจแจกเอกสารที่ต้องใช้เพียง 1 ชุด สมาชิกแต่ละคนจะต้องช่วยกันอ่านโดยแบ่งเอกสารออกเป็นส่วนๆ เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
- 1.4 กำหนดบทบาทของสมาชิกในการทำงานกลุ่ม (assigned roles) งานที่มอบหมายแต่ละงานอาจกำหนดบทบาทการทำงานของสมาชิกในกลุ่มแตกต่างกัน หากเป็นงานเกี่ยวกับการตอบคำถามในแบบฝึกหัดที่กำหนด ผู้สอนอาจกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้อ่านคำถาม ผู้ตรวจสอบ ผู้กระตุ้นให้สมาชิกช่วยกันคิดหาคำตอบและผู้จัดบันทึกคำตอบ

2. จัดให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน (face – to – face interaction) ให้ผู้เรียนทำงานด้วยกันภายใต้บรรยากาศของความช่วยเหลือและส่งเสริมกัน

3. จัดให้มีการรับผิดชอบในส่วนบุคคลที่จะเรียนรู้ (individual accountability) เป็นการทำให้ผู้เรียนแต่ละคนตั้งใจเรียนและช่วยกันทำงาน ไม่กินแรงเพื่อน ผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ได้ด้วยการประเมินเป็นระยะ สุ่มสมาชิกของกลุ่มให้ตอบคำถามหรือรายงานผลการทำงาน สมาชิกทุกคนจึงต้องเตรียมพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่ม

4. ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะสังคม (social skills) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนต้องมีทักษะทางสังคมที่จำเป็น ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจและรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การสร้างความไว้วางใจ การสื่อสาร และทักษะการจัดการกับข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

5. จัดให้มีกระบวนการกลุ่ม (group processing) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม มีการให้กำลังใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และหาทางปรับปรุงการทำงานกลุ่มให้ดีขึ้น

จากหลักการดังกล่าวทำให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกัน หรือ learning together ที่ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่มเพื่อให้ได้ผลงานของกลุ่ม ในขณะที่ทำงานผู้เรียนจะมีการช่วยกันคิดและช่วยกันตอบคำถามพยายามทำให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและทุกคนเข้าใจที่มาของคำตอบ ให้ผู้เรียนขอความช่วยเหลือจากเพื่อนในกลุ่มก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้สอน และผู้สอนอาจมีการชมเชยหรือให้รางวัลกลุ่มตามผลงานของกลุ่มเป็นหลัก

การนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบแอลทีไปใช้ควรดำเนินการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์การสอนให้ชัดเจน
2. จัดกลุ่มให้มีขนาดไม่เกิน 6 คน หากผู้เรียนยังใหม่ต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือ ควรใช้กลุ่มที่มีขนาดเล็ก เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีเพศหญิงและเพศชาย แต่ในบางครั้งการจัดผู้เรียนที่มีความสามารถเหมือนกันเข้ากลุ่มเดียวกันเพื่อฝึกทักษะก็สามารถทำได้
3. จัดให้มีผู้เรียนนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวง เพื่อให้สามารถสื่อสารพูดคุยกันได้อย่างสะดวก
4. จัดเอกสารหรือสื่อการสอนที่ทำให้ผู้เรียนต้องพึ่งพาอาศัยกัน เช่น จัดเอกสารให้กลุ่มละชุดเดียว เพื่อให้ผู้เรียนแบ่งกันดู แบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยให้แต่ละคนรับผิดชอบในการอ่าน และทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างกลุ่มเพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มต้องพึ่งพาช่วยเหลือกัน
5. กำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้เกิดการพึ่งพากัน ตัวอย่างบทบาทในการทำงานกลุ่มได้แก่ ผู้สรุปย่อทำหน้าที่สรุปบทเรียน ผู้ตรวจสอบทำหน้าที่สอบถามเพื่อนสมาชิก ผู้กระตุ้นทำหน้าที่ส่งเสริมชักชวนให้เพื่อนสมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็น ผู้บันทึกทำหน้าที่จดบันทึกการตัดสินใจของกลุ่มหรือรายงานของกลุ่ม ผู้สังเกตทำหน้าที่ตรวจสอบความร่วมมือระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นต้น
6. อธิบายงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติร่วมกันภายในกลุ่ม
7. แจกเงื่อนไขเพื่อจัดสภาพให้เกิดความเกี่ยวพันกันในเรื่องของเป้าหมายร่วม อาจทำได้โดยกำหนดให้กลุ่มผลิตผลงานร่วมกัน หรือการให้รางวัลกลุ่มจากผลงานของสมาชิกแต่ละคน
8. จัดสภาพให้เกิดความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในกลุ่ม เช่น ผู้สอนสุ่มเลือกสมาชิกของคนใดคนหนึ่งขึ้นมารายงานผลงานของกลุ่ม หรือผู้สอน

เลือกผลงานของสมาชิกคนใดคนหนึ่งมาเป็นตัวแทนของกลุ่มแล้วให้คะแนนกลุ่มจากผลงานของสมาชิกคนนั้น ผู้สอนจัดสอบผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น

9. จัดสภาพให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่ม เป็นต้นว่าให้ถามเพื่อนกลุ่มอื่นหรือให้คำแนะนำกับกลุ่มอื่นได้เมื่อต้องการความช่วยเหลือ

10.อธิบายเกณฑ์ของความสำเร็จ การให้คะแนนควรเป็นแบบอิงเกณฑ์มากกว่าอิงกลุ่ม สำหรับกลุ่มแบบแตกต่าง (heterogeneous groups) เกณฑ์การให้คะแนนสำหรับแต่ละกลุ่มต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป

11.ระบุพฤติกรรมที่คาดหวัง ในระยะแรกพฤติกรรมที่คาดหวัง คือ ให้อยู่กับกลุ่ม ถามชื่อเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ส่วนพฤติกรรมระดับที่ซับซ้อนขึ้น ได้แก่ ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปราย ทุกคนเข้าใจ และเห็นด้วยกับคำตอบของกลุ่ม

12.ระหว่างที่ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม ผู้สอนมีบทบาทดังนี้

12.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำเนินการแก้ไขหากผู้เรียนประสบปัญหาในการทำงานหรือปัญหาเกี่ยวกับการร่วมมือกัน

12.2 ให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าไปแทรกในระหว่างการทำงานของผู้เรียนเป็นครั้งคราว เพื่อชี้แจงคำสั่ง ตอบปัญหาข้อสงสัย หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น พูดคุย และเพื่อสอนทักษะการทำงานกลุ่ม

12.3 สอนทักษะการร่วมมือกันเพื่อให้สื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

13. สรุปบทเรียนโดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกัน

14. ผู้เรียนประเมินการทำงานของสมาชิกในกลุ่มและหาแนวทางแก้ไขปัญหาการทำงานในครั้งต่อไป

15. การประเมินผล

15.1 ประเมินผลงานของผู้เรียน อาจทำได้หลายวิธี เช่น ให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้คะแนนเท่ากัน ซึ่งเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนร่วมมือกัน หรือให้แรงเสริมแบบร่วมมือไปพร้อมกับการให้แรงเสริมรายบุคคล โดยให้คะแนนเป็นรายบุคคลจากผลงานของแต่ละคนและให้รางวัลกลุ่มจากคะแนนรวมของสมาชิกในกลุ่ม หรือผู้เรียนได้คะแนนของตนเองรวมกับคะแนนพิเศษ (bonus points) ที่ได้จากจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มที่ได้คะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

15.2 ประเมินการทำงานของกลุ่มจากการสังเกตระหว่างเรียน และการอภิปรายในชั้นกระบวนการกลุ่ม

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบแอลที

1. ผู้สอนและผู้เรียนทบทวนเนื้อหาบทเรียน หรือความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้สอนแจกแบบฝึกหัดหรืองานให้ทุกกลุ่ม กลุ่มละ 1 ชุด และให้ผู้เรียนช่วยทำงานโดยแบ่งหน้าที่แต่ละคน ยกตัวอย่างเช่น

ผู้เรียนคนที่ 1 อ่านคำแนะนำ คำสั่งหรือโจทย์ในการดำเนินงาน

ผู้เรียนคนที่ 2 พังขั้นตอนและรวบรวมข้อมูล

ผู้เรียนคนที่ 3 อ่านสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบแล้วร่วมกันค้นหาคำตอบ

ผู้เรียนคนที่ 4 ตรวจสอบคำตอบ

เมื่อผู้เรียนทำแต่ละข้อหรือแต่ละส่วนเสร็จแล้ว ให้ผู้เรียนหมุนเวียนเปลี่ยนหน้าที่กันในการทำโจทย์ข้อถัดไปทุกครั้งจนเสร็จแบบฝึกทั้งหมด

3. แต่ละกลุ่มส่งกระดาษคำตอบหรือผลงานเพียงชุดเดียว ถือว่าเป็นผลงานที่สมาชิกทุกคนยอมรับ และเข้าใจแบบฝึกหรือการทำงานชิ้นนี้แล้ว

4. ตรวจสอบคำตอบหรือผลงานของกลุ่ม โดยอาจให้คะแนนด้วยกลุ่มเองหรือผู้สอนก็ได้ กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รางวัลหรือติดประกาศไว้ในบอร์ด

แนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นระดับความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลที่ได้รับจากการเรียนรู้ ทำให้บุคคลทราบถึงระดับความรู้ความสามารถเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อที่จะได้นำผลที่ได้รับจากการประเมินความรู้ความสามารถไปวางแผนในการปรับปรุง แก้ไขให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม มีผู้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ต่างๆ ดังนี้

กูด (Good : 1973) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า หมายถึง การเข้าถึงความรู้ หรือพัฒนาทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบหรือคะแนนที่ได้จากงานที่ผู้สอนมอบหมายให้หรือทั้งสองอย่าง

กรมวิชาการ (2539) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใดๆ ที่ต้องอาศัยทักษะ หรือมีฉะนั้นก็ต้องอาศัยความรู้ในวิชาหนึ่งวิชาใดโดยเฉพาะ

ไพศาล หวังพานิช (2541) กล่าวถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นพฤติกรรมหรือความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นคุณลักษณะของ

ผู้เรียนที่พัฒนางานขึ้นมาจากการฝึกอบรมสั่งสอนโดยตรง คือพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนของเด็ก ซึ่งได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

สุรัตน์ เตียวเจริญ (2543) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ ระดับความสำเร็จที่ได้รับจากการเรียนในด้านความรู้ ความสนใจ ทักษะและความสามารถทางวิชาการ รวมทั้งความสามารถทางสมองด้านต่างๆ เช่น ระดับสติปัญญา การคิด การแก้ปัญหาต่างๆ ของผู้เรียน ซึ่งประเมินจากเกรดเฉลี่ยที่ได้รับจากสถาบันการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จึงหมายถึง คุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ที่พัฒนาขึ้นจากผลของการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลทำให้แต่ละบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมในด้านต่างๆ เช่น ระดับสติปัญญา การคิด และการแก้ปัญหา เป็นต้น

บลูม (Bloom : 1976) ได้กล่าวถึงตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ว่า ประกอบด้วย

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด หมายถึง ความสามารถทั้งหลายของนักเรียนประกอบด้วย ความถนัดและพื้นฐานเดิมของนักเรียน
2. คุณลักษณะด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้แก่ ความสนใจ เจตคติที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน ระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และลักษณะบุคลิกภาพ
3. คุณภาพการสอน ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากผู้สอน การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ว่าตนเองกระทำได้อีกต้องหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ประจิม เมืองแก้ว (2536) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านสติปัญญาเพียงอย่างเดียว ยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น ความรับผิดชอบทั้งต่อสังคมและครอบครัว ภาระหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ คุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคม ทั้งนี้เพราะว่า การที่บุคคลมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ตนได้รับมอบหมาย ย่อมช่วยส่งเสริมให้การทำงานประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงาน และการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้นการที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะสูงหรือต่ำนั้น นอกจากจะขึ้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบทางด้านระดับสติปัญญาแล้ว ยังประกอบด้วยปัจจัยอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น

1. **ความรับผิดชอบ** จะเกิดขึ้นด้วยการที่บุคคลนั้นๆ สำนึกถึงภาระหน้าที่ว่าตนจะต้องรับผิดชอบสังคม ครอบครัวและภาระหน้าที่ที่ตนเป็นอยู่ เป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาในสังคม ทั้งนี้เพราะว่าการที่บุคคลมีความรับผิดชอบ ย่อมจะช่วยให้การทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิด

ความก้าวหน้าในการทำงานต่างๆ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เป้าหมายของการศึกษาต้องการให้นักเรียนมีการพัฒนาค่านิยมทางศีลธรรมและจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบซึ่งส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2. ความวิตกกังวล การเกิดความขัดแย้งระหว่างความต้องการทางสัญชาตญาณกับความต้องการทางสังคม หากบุคคลมีความวิตกกังวลเพียงเล็กน้อยจะช่วยส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น แต่หากมีความวิตกกังวลมากเกินไปจะกลายเป็นอุปสรรคและขัดขวางความสามารถในการเรียนรู้ เนื่องจากความวิตกกังวลเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าและขัดขวางต่อปฏิกิริยาของร่างกาย

3. อึดทนอดทน เกิดจากการที่บุคคลมีการพบปะสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลในสังคมที่ใกล้ชิด ทำให้เกิดการซึมซับและค่อยๆ พัฒนาเข้าเป็นความคิดเห็นของตนเอง แต่อึดทนอดทนนั้นยังสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์และสภาวะแวดล้อมของแต่ละบุคคล เนื่องจากแต่ละบุคคลได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อึดทนอดทนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยเช่นกัน

4. สภาพของระบบการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษา การอยู่รวมกลุ่มกันกับเพื่อนในสถาบันการศึกษา โดยธรรมชาติของวัยรุ่น ซึ่งส่วนใหญ่มีความต้องการคบหาเพื่อนในรุ่นราวคราวเดียวกัน มีความต้องการรวมกลุ่มบุคคลที่มีพัฒนาการและการปรับตัวคล้ายคลึงกัน หากกลุ่มที่วัยรุ่นต้องการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อนที่ตนเองสังกัด และเพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันทางสังคม ดังนั้น สถานภาพทางสังคมของผู้เรียนจึงมีส่วนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. ลักษณะนิสัยและทัศนคติทางการเรียน มีอิทธิพลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน หากผู้เรียนมีการยอมรับวัตถุประสงค์และคุณค่าของการศึกษาแล้ว ย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจและกำลังใจ ในการที่จะพยายามมุ่งมั่นเอาใจใส่และตั้งใจเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามที่ตนเองมุ่งหวัง ในทางตรงกันข้ามหากผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ย่อมเป็นสาเหตุให้ผู้เรียนเกิดความท้อแท้เบื่อหน่าย และทำให้ผลการเรียนตกต่ำลงได้

6. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการความสำเร็จสูงขึ้น เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความสนใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกชอบพอ และเป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำการกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จ การแสดงความสนใจยังแสดงให้เห็นถึงความโน้มเอียงในการที่บุคคลจะเลือกหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ตนชอบ นอกจากนี้ความสนใจยังอาจเป็นตัวกำหนดทิศทางของความพยายามของผู้เรียนที่มีความสนใจในการเรียน และย่อมส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีตามไปด้วย

7. กระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้สอน รายวิชาที่ทำการสอน ช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะตัวผู้เรียนเองซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนและส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

8. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับทางบ้านและครอบครัว เป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้เรียนตั้งแต่เล็กจนโต ความสามารถในการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมในสังคม โดยมากได้รับอิทธิพลมาจากครอบครัวแทบทั้งสิ้น ความสัมพันธ์ใกล้ชิดอย่างอบอุ่นของสมาชิกภายในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ความรักความเอาใจใส่ของผู้ปกครองและบุคคลในครอบครัว ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางบ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ล้วนเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทั้งสิ้น

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็น (opinion) ตามพจนานุกรมทางการศึกษา (Good, 1959) ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ความนึกคิด ความรู้สึกประทับใจ ความเชื่อ การตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

พจนานุกรมสังคมวิทยา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532) ได้บัญญัติคำว่าความคิดเห็น ซึ่งตรงกับคำว่า opinion ในภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไป
2. ทศนะหรือประมาณการเกี่ยวกับปัญหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง
3. คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา

โคลาซา (Kolasa, 1969) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลในการพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการประเมินผล (evaluation) เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากเหตุการณ์แวดล้อม (circumstances)

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1995 อ้างถึงใน ประสาร ฤทธิ์มนตรี, 2545) ได้ให้คำนิยามว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่ได้อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจบุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้างหรือการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดเห็นบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติเฉพาะตัวของแต่ละคน เช่น พื้นความรู้ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม และอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นอาจจะได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

เสกสรร วัฒนพงษ์ (2542) สรุปไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความเชื่อ ทศนะ การวินิจฉัย การพิจารณาหรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบ โดยได้รับอิทธิพลมาจากทัศนคติ และข้อเท็จจริง ความรู้ที่มีอยู่ของผู้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นอาจจะแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนก็ได้

จากคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ ของบุคคล ที่แสดงออกหรือประเมินค่าต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัย เหตุผล แต่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมที่ตนเองประสบเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา

การเกิดความคิดเห็น

ความคิดเห็นเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล กอร์ดอน ออลพอร์ท (Gordon Allport) เสนอความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ (ชานนุช วิชิตะกุล, 2546 อ้างอิงจาก คัทดี้ สุนทรเสนี. 2531)

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูน และบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิด ต่างๆ เช่น ความคิดเห็นจากครอบครัว โรงเรียน ครู และการเรียนการสอนอื่นๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลจะสะสมขึ้นเรื่อยๆ แล้ว ยังทำให้มีรูปแบบเป็นของตัวเอง ดังนั้น ความคิดเห็นบางอย่าง จึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล แล้วแต่พัฒนาการ และความ เจริญเติบโตของคนๆ นั้น
3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดความคิดเห็นของคนบางคน ได้มาจากการเลียนแบบความ คิดเห็นของคนอื่นที่ตนพอใจหรือให้ความสนใจ เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง และคนอื่นๆ
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม บุคคลย่อมมีความคิดเห็นคล้อยกันตามกลุ่มสังคม ที่ตนอาศัยตาม สภาพแวดล้อม เช่น ความคิดเห็นต่อศาสนา สถาบันต่างๆ เป็นต้น

การวัดความคิดเห็น

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2545 อ้างถึงใน กิตติ รวีกันต์ , 2547) สรุปว่า มาตราวัดเจตคติที่ นิยมใช้กันมาก ได้แก่

1. วิธีวัดสเกลวัดความต่างทางศัพท์ (semantio differential scale) คิดค้นโดยออสกู๊ด (Osgood) มีลักษณะสำคัญคือ ใช้วัดความรู้สึกของบุคคลต่อบุคคล ต่อพฤติกรรมบางอย่าง หรือต่อสิ่ง ใดสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำคุณศัพท์เป็นคู่ที่มีความหมายตรงข้ามกัน และแบ่งคำคุณศัพท์ที่เป็นคำตอบ ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศักยภาพ (potential) เช่น แข็งแรง-อ่อนแอ ใหญ่-เล็ก กลุ่มกิจกรรม (activity) เช่น เร็ว-ช้า ขยัน-ขี้เกียจกลุ่มประเมิน (evaluation) เช่น ดี-เลว ถูก-ผิด

2. วิธีวัดแบบลิเคิร์ทสเกล (likert scale) Likert คิดวิธีการนี้ในปี ค.ศ. 1932 เพื่อใช้สร้างแบบวัดเจตคติ เป็นการสร้างข้อความขึ้นจำนวนหนึ่งเพื่อวัดทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จากนั้นนำผลที่ได้จากข้อความทั้งหมดมารวมกันเพื่อประเมินเจตคติของผู้ตอบแบบวัดนั้น ทำให้เรียกวิธีการนี้ว่า “summated rating” โดยมีหลักสำคัญในการสร้างคือ ข้อความทั้งหมดต้องเป็นเรื่องเดียวกัน การให้คะแนนต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับลักษณะของข้อความ โดยกำหนดคำตอบ อาจจะเป็น 3 5 หรือ 7 คำตอบก็ได้ แต่ส่วนมาก จะนิยมใช้ 5 คำตอบคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้คะแนน 5 4 3 2 1 สำหรับคำถามด้านบวก ส่วนคำถามด้านลบจะให้คะแนนกลับกัน

3. วิธีวัดสเกลความห่างทางสังคมของโบการ์ดัส (bogardus) เป็นสเกลที่ใช้วัดความห่าง หรือการยอมรับทางสังคมของคนบางกลุ่มต่อคนบางกลุ่ม ความห่างดังกล่าวครอบคลุมความห่างต่างๆ เช่น ความห่างทางชาติพันธุ์ (racial distance) ความห่างทางภูมิภาค (regional distance) ความห่างทางชนชั้น (occupation distance) และความห่าง ทางศาสนา (religions distance)

4. วิธีวัดแบบกัทแมนสเกล (Guttman scale) โดย กัทแมน (Guttman) เป็นผู้คิดค้น เรียกวิธีการของเขาว่าการวิเคราะห์มาตราส่วน ซึ่งวิธีการนี้พยายามที่จะหาชุดของข้อคำถามวัดเจตคติหนึ่งๆ นั้น ถ้าหากผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อคำถามข้อ 2 เขาจะต้องเห็นด้วยกับข้อคำถามข้อ 1 มาก่อน และถ้าเห็นด้วยกับข้อ 3 ก็ต้องเห็นด้วยกับข้อ 1 มาก่อน ดังนั้นจึงสามารถเห็นถึงแบบแผน (pattern) ของเจตคติที่มีต่อเรื่องนี้ของกลุ่มบุคคลที่วัดได้อีกด้วย

5. วิธีวัดแบบเทอร์สโตนสเกล (thurstone scale) วิธีการนี้สร้างและพัฒนารวัดโดย หลุยส์ แอล เทอร์สโตน (Louis L. Thurston) โดยอาศัยหลักการสร้างที่เป็นคุณสมบัติของการวัดในด้านความเท่ากันของแต่ละช่วงคะแนนความคิดเห็น วิธีการนี้จะเน้นในกรณีที่ว่าคะแนนความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้น มีช่วงห่างเท่าๆ กัน

อย่างไรก็ตาม พบว่าส่วนใหญ่นิยมใช้วิธีการวัดแบบสเกลของลิเคิร์ท (likert) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงได้นำวิธีการวัดแบบสเกลของลิเคิร์ทสเกลมาสร้างข้อความเป็นเครื่องมือวัดระดับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือ รายวิชาเศรษฐศาสตร์ทั่วไป

พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ความหมายของพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

คำว่า “พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม” สามารถแยกพิจารณาออกเป็น 2 ความหมายด้วยกันคือ คำว่า “พฤติกรรม” และคำว่า “การทำงานกลุ่ม” ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรม และความหมายของการทำงานกลุ่ม ไว้ดังนี้

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2544) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตใจที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจสังเกตเห็นได้โดยตรงหรือทางอ้อม บางลักษณะอาจสังเกตเห็นได้โดยไม่ใช้เครื่องมือช่วยหรือต้องใช้เครื่องมือช่วย

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2542) ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์หรือสัตว์ การกระทำที่ว่ามันเกิดขึ้นทั้งที่ผู้กระทำรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัวในขณะที่กระทำ รวมทั้งการกระทำที่สังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ด้วยเช่นกัน

ประสิทธิ์ ทองอุ่น (2542) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ การแสดงออก หรืออากัปกริยาของอินทรีย์ ทั้งในส่วนที่เจ้าของพฤติกรรมเองเท่านั้นจะรู้ได้ และในส่วนที่บุคคลอื่นอยู่ในวิสัยที่จะรู้ได้

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออก การเปิดเผยอาการหรือการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อความรู้สึกนึกคิดและความต้องการภายในจิตใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าหรือสภาพแวดล้อมรอบตัว ซึ่งอาจแสดงออกโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

ประยุทธ ไทยธานี (2550) ได้ให้ความหมายของการทำงานกลุ่มไว้ว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในการทำงาน เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันของกลุ่มคนที่ตระหนักในความเป็นสมาชิกกลุ่มที่ต่างมีบทบาทและผลกระทบต่อกลุ่ม

ทิตินา แคมมณี (2545) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลเข้าร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การร่วมกันปฏิบัติงานนี้จะเป็นไปอย่างราบรื่นและประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยและองค์ประกอบหลายประการในการทำงานร่วมกัน

สุชาติ มุ่งช่อนกลาง (2540) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง พฤติกรรมที่สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มแสดงออกถึงการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะของกลุ่ม และมีบทบาทในการช่วยกันรับผิดชอบต่องานของกลุ่มแบบร่วมมือ เพื่อให้สามารถบรรลุจุดประสงค์กลุ่มที่มีร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของการทำงานกลุ่มที่กล่าว จึงสรุปได้ว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แสดงบทบาทต่างๆ และคอยให้ความช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการดำเนินกิจกรรม โดยมีเป้าหมายของการดำเนินงานนั้นๆ ร่วมกัน

องค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม

การทำงานกลุ่มจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใดนั้น อยู่ที่การร่วมมือกันของสมาชิกภายในกลุ่ม ดังนั้นสมาชิกภายในกลุ่มจึงต้องได้รับการฝึกฝนปฏิบัติตนเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับ

ผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและมีความเข้าใจในองค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม ซึ่งทิสนา แคมมณี (2545) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการทำงานกลุ่มสรุปได้เป็น 3 ประการดังนี้

1. องค์ประกอบด้านผู้นำกลุ่ม ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่ม เพราะเป็นแกนกลางสำคัญในการประสานความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่ม หากกลุ่มใดมีผู้นำที่มีคุณสมบัติที่ดี รับรู้และเข้าใจหน้าที่บทบาทของตนเอง ตลอดจนสามารถใช้ภาวะผู้นำได้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์แล้ว กลุ่มนั้นย่อมสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่นและรวดเร็ว

2. องค์ประกอบด้านบทบาทสมาชิกของกลุ่ม การทำงานกลุ่มต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากสมาชิกในกลุ่มทุกคนเป็นสำคัญ เพราะแม้ว่ากลุ่มจะมีผู้นำที่ดีเพียงใดก็ตาม หากสมาชิกในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ในการเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ดี ก็ยากที่จะทำงานกลุ่มให้สำเร็จและบรรลุผลได้ ดังนั้น หากสมาชิกกลุ่มทุกคนตระหนักในความสำคัญของบทบาทตนเองและพยายามปฏิบัติในการทำงานกลุ่มในฐานะที่เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่มก็จะสามารถประสพผลสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว

3. องค์ประกอบด้านกระบวนการกลุ่ม กลุ่มที่ทำงานโดยขาดการวางแผนร่วมกัน ไม่เข้าใจในแผนงานและขั้นตอนการทำงาน อาจเป็นสาเหตุให้การดำเนินงานของสมาชิกในกลุ่มไปคนละทิศคนละทาง และเป็นปัญหาต่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่มได้ ดังนั้น การทำงานกลุ่มนอกจากจะประกอบด้วยผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มที่ดีแล้วยังต้องอาศัยกระบวนการทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญได้แก่ การกำหนดเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน มีการวางแผนและปฏิบัติตามแผน มีการประเมินผลงานและปรับปรุงงานร่วมกัน กลุ่มใดมีความเข้าใจกระบวนการทำงานที่ดีและสามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม กลุ่มนั้นก็มักประสบผลสำเร็จในการทำงาน

จากองค์ประกอบของการทำงานกลุ่มทั้ง 3 ประการแสดงให้เห็นว่า การทำงานกลุ่มให้สำเร็จ ลุล่วงและมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการพึ่งพากันของผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม และกระบวนการกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนั้นจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ก็ตาม หากองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนดังกล่าวสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี กลุ่มนั้นก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูง

อย่างไรก็ตาม ในการทำงานกลุ่มเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่สมาชิกในกลุ่มปรารถนานั้น เมืองทอง แคมมณี (2539) ได้เสนอว่า สมาชิกของกลุ่มที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. สมาชิกยึดมั่นในอุดมการณ์ของกลุ่ม โดยพยายามปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละคนจนสุดความสามารถ เพื่อให้กลุ่มปฏิบัติหน้าที่จนบรรลุอุดมการณ์ที่กำหนดไว้
2. สมาชิกมีความรักดีต่อกัน ซึ่งแสดงออกโดยสมาชิกมีความซื่อสัตย์ต่อกัน
3. สมาชิกยอมรับวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ได้ช่วยกันกำหนดขึ้น ซึ่งทำให้กลุ่มสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้ดี เหมาะสมทั้งต่อกันและสมาชิกแต่ละคน

4. สมาชิกพยายามปรับค่านิยมและวัตถุประสงค์ให้มีความกลมกลืนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่สมาชิกสังกัดอยู่ในหลายกลุ่ม ซึ่งอาจมีค่านิยมและวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปตามแต่ละกลุ่มที่สังกัด

5. สมาชิกมีความไว้วางใจกัน หมายถึง มีความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน

6. สมาชิกมีความสามารถพอที่จะทำงานเป็นกลุ่ม โดยสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตนได้เป็นอย่างดี

7. สมาชิกเชื่อในความสามารถของเพื่อนสมาชิก โดยเชื่อว่าสมาชิกทุกคนสามารถทำสิ่งที่เป็นไปได้ให้สำเร็จจนได้ ซึ่งความรู้สึกนี้จะกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่

8. สมาชิกพร้อมที่จะช่วยเหลือกันเสมอ เมื่อถึงคราวจำเป็น สมาชิกจะพยายามช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญของประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มได้พัฒนาอย่างยั่งยืน ไว้ดังนี้

ยัง (Young อ้างถึงใน สามารณ สุขวงษ์. 2537) ได้อธิบายถึงข้อได้เปรียบของการเรียนโดยการทำงานเป็นกลุ่มไว้ว่า

1. ครุมีโอกาสนำพลังกลุ่มของนักเรียนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ทำให้ครุมีเวลามากขึ้นในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคน เพราะนักเรียนจะเป็นผู้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันในกลุ่มของตนเอง ในขณะที่ครุอธิบายปัญหาที่นักเรียนในกลุ่มอื่นสงสัยและแก้ปัญหาไม่ได้

2. การทำงานกลุ่มของครุมีความคล่องตัวมากขึ้น เพราะเมื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วแทนที่ครุจะต้องตอบปัญหานักเรียน 25 – 40 คน ทั้งชั้นเรียนก็จะกลายมาเป็นว่าครุตอบปัญหาของกลุ่มเพียง 4 – 5 กลุ่มเท่านั้น ปัญหาที่จะมาถึงครุ หรือที่ครุต้องอธิบายให้ฟัง มักจะเป็นปัญหาที่กลุ่มช่วยกันตอบแล้วตอบไม่ได้เท่านั้น

3. บรรยากาศในการเรียนจะมีความเป็นกันเองมากขึ้น นักเรียนจะรู้สึกสบายใจและไม่เคร่งเครียดเมื่อร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม

4. ช่วยกันปรับปรุงนิสัยไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนบางคน เพราะการทำงานร่วมกันจะทำให้ทุกคนมีความรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญต่อกลุ่มเท่ากัน ความเชื่อมั่นในตนเองจะถูกกระตุ้นมากขึ้น ความเชื่อมั่นในตนเองนี้เริ่มขึ้นภายในกลุ่มที่ตนสังกัดก่อน เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะมีความประหม่าน้อยหรือไม่มีเลย เมื่อเสนอปัญหาที่ข้องใจของเขาต่อกลุ่ม แต่อาจจะเกิดความประหม่าถ้าเสนอข้อข้องใจต่อหน้านักเรียนทั้งชั้นเรียน

5. การเรียนเป็นกลุ่มจะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน
6. การเรียนเป็นกลุ่มจะเสริมสร้างความสามัคคีการรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตนต่อกลุ่ม
7. ฝึกให้นักเรียนเป็นผู้กว้างขวางในการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ฝึกให้นักเรียนรู้จักการเสนอแนะและการซักถามตลอดจนส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

สิริวรรณ ศรีพหล (2536) กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานว่าจะต้องทำงานเป็นกลุ่มจึงจะประสบผลสำเร็จ คนเราจะทำงานโดดเดี่ยวเสมอไปไม่ได้
2. เป็นการฝึกและให้ทัศนคติแก่ผู้เรียนว่าบุคคลอื่นๆ มีค่าเทียบเท่าเสมอกัน ยอมรับและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งในด้านความคิดและการกระทำ โดยไม่ยึดถือหรือมองตนเองเป็นศูนย์กลาง
3. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททั้งของตนเองและสมาชิกของกลุ่มอื่น ๆ เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำ บทบาทในการเป็นผู้ตาม เป็นต้น
4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางสังคม (social skill) หรือการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นในขณะที่ทำงานกลุ่มร่วมกัน
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะการที่สมาชิกของกลุ่มได้รับมอบหมายงานให้ปฏิบัตินั้น เป็นการฝึกปฏิบัติไปในตัว และจะทำให้ได้รับประสบการณ์โดยตรง
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในด้านการคิดร่วมกับกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหาร่วมกัน การตัดสินใจและรับผิดชอบร่วมกัน เป็นต้น
7. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพื่อเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น การยอมรับและปฏิบัติตามมติของกลุ่ม เป็นต้น
8. เป็นการฝึกให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีทางความเป็นประชาธิปไตยทั้งในด้านความคิดและการกระทำ
9. ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่ม เช่น การที่กลุ่มยอมรับความคิดของตน การที่กลุ่มเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ เป็นต้น ความภาคภูมิใจในตัวเองที่จะเป็นแรงผลักดันให้กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ ส่งผลให้เกิดความมั่นใจในตนเองขึ้นมา
10. สร้างค่านิยมในเรื่องความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันละกัน ความเข้าใจและความเห็นใจผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อามัดไญนี ดาโอะ (2541) ศึกษาเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษและเจตคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแสงธรรมวิทยา จังหวัดนราธิวาส โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเรียนแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแสงธรรมวิทยา และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้ในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสอน ด้วยแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษ แล้ววิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนที่นักเรียนทำได้หลังจากดำเนินการสอนแบบร่วมมือสูงกว่าก่อนการสอน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และจากการสอบถามเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือในการที่จะพัฒนาทักษะในการเรียน และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนเอง

อัมพร ถกประจักษ์ (2543) ศึกษาเรื่องผลของวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย(ท 306) และความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน และเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบตนเอง ด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการตรงต่อเวลา และด้านการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยร้อยละในระยะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

เขมา อุปถัมภ์ (2544) ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือในการสอนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องฟังก์ชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องฟังก์ชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อวิธีเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ และพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียนต่อวิธีเรียนที่ใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนที่ใช้ กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน และแบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องฟังก์ชัน หลังการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อวิธีการเรียนที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือในระดับดีมาก นอกจากนี้ นักเรียนยังมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในการเรียนที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับดีมาก

ณัฐญา อัมรินทร์ (2547) ศึกษาเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีกาญจนบุรี ระหว่างกลุ่มที่เรียนแบบร่วมมือกับกลุ่มที่เรียนโดยวิธีการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการสังเกตการณ์ของผู้สังเกต พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ มีคะแนนพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ จากการสำรวจตนเองของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ พบว่า คะแนนพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

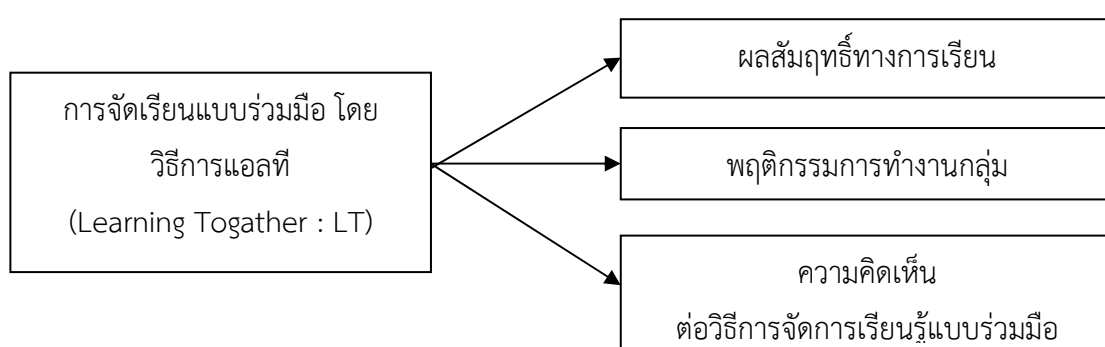
สำราญ แก้วเกิด (2550) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มวิชาดนตรีไทย 1(ศ 31101) ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มวิชาดนตรีไทย 1(ศ 31101) ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาดนตรีไทย 1(ศ 31101) ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน และทักษะการทำงานกลุ่มเมื่อใช้แบบประเมินทักษะการทำงานกลุ่ม ซึ่งประเมินโดยผู้สอนพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ มีทักษะการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งประเมินโดยนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานกลุ่มบ่อยครั้ง

ชูจิตร เนื่องโนราช (2551) ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยการเรียนแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ โดยการเรียนแบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีการเรียนแบบร่วมมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามความคิดเห็นในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการเรียนแบบร่วมมือในระดับมาก

นุชรีย์ แนวเฉลียว (2552) ศึกษาเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนแบบร่วมมือ และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนแบบร่วมมือ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ มีคะแนนจิตวิทยาาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียนแบบร่วมมือ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะในการทำงานกลุ่ม มาสังเคราะห์เป็นกรอบความคิดในการวิจัย สำหรับพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ทั่วไป ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบเรียนรู้ด้วยกัน (Learning Together : LT) ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพที่แสดงถึงกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้ ดังภาพประกอบ 2.1

ภาพ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเรื่องนโยบายการคลัง ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิคแอลที(Learning Together : LT) สูงกว่าก่อนการเรียนแบบร่วมมือ
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเรื่องนโยบายการเงิน ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ เทคนิคแอลที(Learning Together : LT) สูงกว่าก่อนการเรียนแบบร่วมมือ